

eengejaagd door het regeringsleger van dictator Batista. Een van hen is Ernesto 'Che' Guevara, die op dat moment voor een dilemma staat. Vlak bij hem heeft een vluchtende strijdmakker een doos munitie verloren; zelf draagt hij een rugzak vol medicamenten. De twee tezamen kan hij onmogelijk tillen, dus moet hij kiezen: kiezen tussen wat hij in zijn memoires zal noemen zijn roeping als arts en zijn plicht als guerrillastrijder. Hij kiest voor het laatste. De zak medicijnen blijft achter.

Het is 1956: de Cubaanse revolutie is op gang gekomen en daarmee ook de mythevorming rond Che Guevara, die mede dankzij deze symbolische episode legendarische proporties zou aannemen. *Che Guevara. Een biografie* van de Franse journalist Jean Cormier is, anders dan de achterflap suggereert, niet de eerste biografie over de beroemde Argentijn, wiens leven rijk is gedocumenteerd. Evenmin voegt Cormier onbekende feiten toe aan het levensverhaal van de man die in 1967 op 41-jarige leeftijd in de Boliviaanse guerrillaoorlog stierf. Wel nieuw zijn de herinneringen van enkele van Guevara's naasten, zoals zijn eerste dochter en een levenslange vriend, die door Cormier werden geïnterviewd.

Wie zich wil laten meeslepen door het onwaarschijnlijke maar waar gebeurde verhaal van de intellectueel in de jungle, heeft aan biograaf Cormier een goeie. In zijn voornamelijk anekdotische relaas, dat bol staat van de stoeremannenromantiek, wordt Che's spannende rebellenleven uitgebreid belicht. De wat veeleisender lezer daarentegen zal zich storen aan Cormiers gewoonte bij citaten geen bronnen of data te vermelden, maar meer nog aan zijn gebrek aan diepgang. Niet alleen het persoonlijke leven en de karakterontwikkeling van de revolutionair komen er bekaaid af, maar ook voor de nuances van de internationale politiek heeft Cormier weinig geduld.

Doordat hij Guevara's daden en denkbelden isoleert van hun historische context bewijst Cormier geen dienst aan de geloofwaardigheid van een figuur die zowel exemplarisch was als uniek: exemplarisch voor de bevlogenheid van een generatie, maar uniek omdat hij een van de weinigen was die werkelijk de moed hadden voor hun idealen te sterven.

Romantisch was hij, aldus Cormier: *'Maar romantici met hersens, een hart en cojones zoals hij die had, die komen niet vaak voor in de geschiedenisboekjes'*. Inderdaad. En nu is het wachten op de volgende geschiedenisboekjesschrijver die de persoon achter deze 'romanticus met ballen' echt inhoud geeft.

Katja Noordam

SURINAME

H. Buddingh, *Geschiedenis van Suriname* (Het Spectrum, Utrecht 1995), 424 blz., prijs f39,90.

Op 25 november 1975 werd Suriname een onafhankelijke staat na zo'n drie eeuwen door Nederland gekoloniseerd te zijn geweest. In het nieuwe bestel werkten politieke en etnische tegenstellingen echter verlamdend op het bestuur van het land. Toen de 34-jarige Desi Bouterse met zestien sergeanten op 25 februari 1980 zijn coup pleegde, oordeelden vele Surinamers daar gunstig over. Deze militaire machtsovername werd geen staatsgreep genoemd, maar een 'ingreep'. De grondwet werd immers gehandhaafd en op 15 maart trad een burgerregering onder premier Chin a Sen aan. Op 13 augustus

van datzelfde jaar pleegde legerleider Bouterse een 'administratieve coup' en werd de grondwet wel buiten werking gesteld. Tot 1987 zwaaide een militair bewind de scepter in Suriname.

Voor de regelmatige krantenlezer zijn deze gegevens misschien bekend, maar beter blijven hangen zijn de 'decembermoorden' (1982) en het tot de verbeelding sprekende 'junglecommando' onder leiding van Ronnie Brunswijk, dat vanaf 1986 Oost-Suriname beheerste.

Hans Buddingh' gaat uitgebreid in op de politieke en economische ontwikkelingen en verwickelingen in het Suriname van na 1975. De auteur, redacteur van *NRC-Handelsblad*, bezocht Suriname een aantal keren en is in de gelegenheid geweest het een en ander van nabij mee te maken.

Over de geschiedenis van Suriname vóór 1975 weet de gemiddelde krantenlezer veel minder. Ook aan deze periode, van de vroegste kolonisatie tot 1975, besteedt Buddingh' veel aandacht. Toen Europeanen voet aan wal zetten op de 'Wilde Kust', waar Suriname deel van uitmaakt, werd het gebied bevolkt door twee elkaar bestrijdende indianenvolkeren, de Arowakken en de Caraïben. In de zestiende eeuw was deze Wilde Kust de plaats waar Spanjaarden, Engelsen en Nederlanders dachten en hoopten El Dorado te vinden. In de zeventiende eeuw werd Suriname gekoloniseerd, in 1651 door de Engelsen en vanaf 1667 door de Nederlanders, die onder leiding van A. Crijnssen de kolonie op de Engelsen buit hadden gemaakt.

Tot de eerste kolonisten behoorden sefardische joden, die zich na het Nederlandse echec met Brazilië in Suriname vestigden of die direct uit Europa migreerden. Behalve Engelse, joodse en Nederlandse kolonisten, vestigden zich tevens Franse Hugenoten en Duitsers die hun geluk zochten in de landbouw of onder de paraplu van de Hernhutters het christendom propageerden, vooral aan de indianen en de neger-slaven.

De negerslaven vormden de grootste groep in Suriname en werden vooral te werk gesteld op plantages of in de huishoudingen van kolonisten. Weggelopen Surinaamse slaven, de zogenaamde 'marrons', namen in de achttiende eeuw een uitzonderlijke plaats in. Marronage kwam ook wel voor in andere koloniën, maar in Suriname verwierven de marrons een eigen positie en kregen zij het koloniale bestuur op de knieën. Surinaamse marrons vestigden zich vooral in de dichte oerwouden en vormden daar leefgemeenschappen - vandaar de naam 'bosnegers'. Het lukte de Nederlanders niet het weglopen van slaven met geweld te onderdrukken en het alternatief was het sluiten van vrede onder een aantal voorwaarden.

Buddingh's *Geschiedenis van Suriname* is zeer informatief, goed leesbaar en mag zeker niet ontbreken in de boekenkast van - al dan niet wetenschappelijk - geïnteresseerden in Suriname en zijn historie.

Angelie Sens